

MAGYAR KURIR

Bétsből, Januárius' 27-dikén 1818.

Nagy Britannia.

A' megholt Charlotte Herceg Asszonyoknak emlékeztetoszlopára gyűlik derekasan aláírás utján a' pénz. Minthogy senkinek sem szabad a' Gvinéon fellyülni: tehát úgy tselekesznek a' nagy háznál, hogy a' házhoz tartozó minden személynek még a' tselédeknek is egyegy güinét adnak a' kezekbe, hogy azt mind egyik a' maga neve alatt írassa fel. Lord Milford pedig ebben a' farsangban gyász bált adott a' megholtoknak emlékeztetere. A' Szálák mind fátyollal, és kupresszusokkal voltak kiverve; 5' általlátszós halottas vedreken a' Printzasszonyok nevét lehetett olvasni. Hanem azért a' seketygyertyák világánál is nem volt szűke a' tántzuak.

Leopold Printz háromkotsival Dorsetsirhebe ment.

1817-ben kevesebbet vett-be a' Status mint 1816-ban. Ehiben az esztendőben 57,260,691 font Sterlinget tett annak jövedelme emabban pedig csak 47,277,450 fontot. Oka ezen külömbségnek az lesz, hogy a' hadi adók 1816-ban még 16,656,024 fontot hoztak-be, tavaly pedig 4,365,770 fontra szállítottak azok alá.

Hónonak a' törvényszék előtt való maga mentésében olly sok különösségeket találtak a' Londoni újságírók, hogy egy ideig csak ezekkel tömték darabjait. De valósággal szépekre is lehet akadni ezen történetben, mellyeket mi sem mellőzhetünk-el. Dec. 18. 19. és 20-dikén

napjain folytak a' Hone 3 perci felett a tanátskozások. Mikor a' Litániának parodiája felolvastatott; igen nagy katzágás támadott; de Hone kért mindeneket hogy ne nevéssenek, mivel a' Birák ennél fogva hajlandókká tétethetnek arra, hogy háros ítéletet hozzanak reá. Ki van ez a' Litania minden Angliai újságokban, még a' Courierben is nyomtatva, a' ki pedig Honónak nem barátja. Hone bátran mentette magát, magamentését azon kezdte, hogy hasonló parodiákat hozott-fel, mellyek már 10 esztendőktől fogva a' Westmünsteri Chronicleben, és kevéssé ez előtt a' Blackwod' Edinburgi Magazinjában jöttek-ki. Mikor a' Főbiró Lord Ellenborough erre azt mondta volna, hogy a' más hibájával ő magát nem mentheti, Hone így felelt, hát csak egyenesen a' tömlőtzebe akar-e engem innen küldeni Uraságod! annélkül hogy lóhallgatna? Főbiró. Ne hordjon hát itt az ur tanubizonyságnak illyen írásokat fel. Hone. Én ezt nem értem. Főbiró. Én pedig elég világosan szólottam. Hone. De nem reám nézve Főbiró. Nem tehetek róla. Hone. Nekem jussom van magamat menteni. Há pedig én azokból az írásokból való kivonásokat fel nem olvashatom, úgy magamat nem oltalmazhatom. Ekkor a' fent említett mnkák közül az utolsóból ollyan parodiákat olvasott-fel, mellyeknek írójik ártatlanoknak ítéltettek, és Foxnak arra a' végzésére utalt, hogy az Író szándékához képest kell az írásról itélni, hasonlatosságul hozván azt az embert fel, a' ki a'

töltetlennek véltt puskával valakit agyon lö. A' Főbiró ezt nem hagyván helybe, Hone azt mondja reá: a' mit a' Lord mond, a' tsak egy embernek a' véteke-dése, ha még tovább is megmarad mellette, a' Juryra kell appellálnom; a' Lord azért van itt, hogy előlüljön, nem hogy ítéljen. Ezután valóságos vetélkedésbe keveredtek egymással a' felett, hogy hivatalszerént tudtára kellett volna Hone-nak adni azt, hogy miért tztálják? A' Főbiró egy kevéssé megszorulván azt mondja, hogy ez az ide oda való beszéd tsak idővesztegetés. Mitsoda — úgy mond Hone — idő vesztegetés? engem ítélnek itt meg, nem a' Mylordot! talán nekem a' setét tömlőtbe kell tántorognom, míg Uraságod itt éppen olyan frissen ül a' székén mint mindenkor. — Mikor a' Harleji Miscellaneumokból ismét czitált volna, és a' fő Biró ebben akadályoztatná, sokszor panaszkodva felkiáltott, hogy maga mentésében háborgatják, és így okoskodott, hogy akkor midőn ezeket a' parodiákat írták, sok kegyes emberek éltek, kik bizonyosan megbüntették volna azoknak íróikat, ha isten káromlásnak nézték volna azokat, de ez nem történt. Akár-mint ellenzették, de tsak olvasott folyvást Hone; felolvasta a' *Humoristicum Magazinumbal* Régi-Angliának Te Deum-ját; egy Prokátornak a' Jacobinusok el-lenségének Reevenek Katekhizmusát; a' Hollandiai Imádságot az 1807-diki Oracleból, és azt erősítette, hogy a' *Mornig-Chronicle*, *Mornig-Post*, és *Times* újságokban a' Sz. Irásnak száz meg száz parodiáját lehet találni. Ezu-tán Canning urnak a' parlamentumra vitt parodiáját olvasta-fel, és azt jegyzet-e-meg reá; hogy ha ezt, holott oly so-akat megsértett, nem büntették-meg, etet sem kell megbüntetni. *Ben-Johns-nak* munkájiból több parodiákat is hor-

dott-fel, és végre azt mondotta, hogy az *Attorney-General* maga is vélkezett ezen parantsolat ellen: „az istennek nevét hij-jába fel ne vedd“; mivel minden szem-pillantásban nyelvére vette azt. Mikor az *Alhanasiusi* Vallástételből írt paro-diájáért kellett neki magát menteni, nyol-tzadfél óráig leszélt, ámbár már beteg és erőtelen volt. Sokszor tapsoltak neki bár meg volt is tiltva. A' Fő Biró ellen való szemrehányásokon kezdte beszédét, a' ki midőn azt mint Biró fel nem akarta venni, Hone ezt mondja: „nem es-merék én itt más birót az Eskütteken lá-vül. Foxnak Végzése szerint nem sza-bad a' Birónak vétekedését linyilatkoztat-ni, de ha tsak ugyan a' Lord ki akarja azt jelenteni, ne holni hunyorgatások, orr-sintorgatások és indulatos beszéd ál-tal tselekedje azt, hanem hidegen, indul-lat nélkül. Most is tsak a' parodiáknak régen szokásban való lételmél fogva ro-en-tette magát. Oly régiék azok úgymond, mint *Homerus*; mindég a' legderekab-bat parodiázták; a' Szent Irás parodiázi-sáit senki velsem bántak még úgy, mint ő vele; még legközelebb *Canning* is bünt-etetlen parodiázta Job könyvét; az igaz, ettől félték, de nem ő töle beteg és erőt-len embertől, hanem hiszen a' Gondri-selés megörzi az erőtleneket. — Továb-bá azt mondja, hogy a' mostani Törvény a' hasonló irások ellen olyan, mint azok a' törvények, mellyeket ama Syracusai Tyrannus olly apró betűkkel íratott, és olly magosan szegesztetett-fel, hogy senki el nem olvashatta, és még is azt a' ki ál-tal hágtá, keményen megbüntettette. — Ezenkívül nem kapott olyan Prokátortá-kinek talentuma mellett annyi bátorsága lett volna, hogy mikor a' Fő Biró ezt mondta volna Igen is. Ő azt mer-te volna mondani nem. Itt ezen felakad-tak; de a' Fő Biró azt mondta reá, hogy már késő, elébb kellett volna azt megül-

tani. Ezután *Hone*, ellenségeire ment által, és így szólt: most itt az én életem forog veszedelemben; mert nekem tömlőtze menni illy gyenge egészséggel annyi mint meghalni, azért beszéll éppen úgy az Esküttekkel, mint tulajdon házánál, csak hogy neki nints 12 széke, hogy őket leültethesse, mindene csak Független-ségében áll. Ezután azt az inséget rajzolta-le, inellyben feleségével 's 7 gyermekivel együtt sinlődik, miolta szerentsétlenül bankrotirozott. Lord *Chesterfield*' új Credojának, 's *Reewe*' Politikai Katekchismusának felhozásával, melly utolsóban a' Constitutzió olyan élőfa'képében ábrázoltatik-ki mellyet a' Ministerek addig nyesnek nyesnek, míg utóbb csak a' törzsök marad, azt mutatta-meg, hogy Pittnek igazgatása alatt senkit ilyen dologért meg nem büntettek. Lengyelországban megtörtént igen is, hogy kezét elvágták, testét pedig égő gyántába buktatták az Istenkáromlóknak, de vallyon mellyik inkább itt az Istenkáromló? a' szerentsétlen áldozat, vagy az emberi hőhér-é? (Erre szörnyen tapsoltak úgy hogy a' Fő Biró be akarta záratni a' törvénytevő szálát) — Ötet mondaná-é valaki Istenkáromlónak, kinek a' Biblia olvasása legkedvesebb foglalatossága, és az ó Testamentumot éppen ki akarja adni; az utolsó parodiáját, kisedét ölében tartva, 20 minuták alatt írta. Árulását nem azért szüntette-meg, mintha általlátta volna hogy rosszul tselekedett, hanem hogy ne botránkoztasson. Utóbb még abba is bele bortsátkozott *Hone*, hogy csak a' Ministerekkel ellenkező résznek parodiázói vonatnak kérdőre, a' Ministeri részen lévők pedig csak el viszik; de Lord *Ellenborough* minden bizonyítást megtiltott. Végre a' mint tudjuk, ártatlannak ítélvén *Hone*, a' nép nagy tapsolással köszöntötte.

Frantzia Ország.

Manson Asszony e' folyó hónap 4-

dikén indított-meg! *Rhodezsből, Alby* felé, még pedig óhátón. Kemény vigyázat alatt kísérte egy jókora tsapat. Minden departamentnek a' szélén friss őrzők adattak mellé. 3 Tisztek és 7 pandurok kísérték-be elindulásától fogva harmadfél nap mulva *Alby* városába. Dugva voltak itt minden ablakok kiváltképpen asszonyokkal azon az uton, a' merre kellett menni neki; hogy láthassák ezt a' tsudálatos személyt; ő pedig már a' külső városban fejről levette ruhájának nagy gallérját, mellybe az uton a' hideg ellen takarta fejét; lovát jól, és ékesen igazgatta; számos nézőinek barátságosan köszönt. Utközben egy szegény asszonytalálkozott, a' ki talitskáját se ide se oda nem tudta a' nagy hóban tolni; mindjárt serkentette kísérőit, hogy segíljenek szegénynek. *Albyban* mihelyt a' lórol le szállott, legelső kérdése is e' volt: nintsenek-é levelek vagy könyvek számára Párisból? Mikor mondták neki, hogy a' *St. Caecilia* nevű tömlőtzhben lesz a' helye, mosolyogva ezt mondta: ezt a' nevet jobban szenvedhetem mint a' most el hagyott tartózkodásom helyéét, itt a' harmonia Patronájának oltalma alatt leszek. — A' könyve ezen Asszonymnak e' hónap 12-dikén került-ki a' sajtó alól; az a' híre, hogy a' legelső reggel mindjárt minden nyomtatványokat elkapkodtak. A' czimlevelén egy czimkép a' Rhodezi tömlőtzhnek belsejét ábrázolja. Benne van a' Szerzőnek és fijának képe is. A' fő tárgy benne az, hogy *Fueldes* meggyilkoltatása alkalmatosságával Bancál' házában való lételet tagadja; hanem hiszen ki várhat azért ezen könyvtől világosságot, midőn annak a' levelének végén, mellyel kézírásban lévő munkáját egy valakinek ajánlotta így ir magáról a' Szerző: „a' mi a' fejemben hibáz az, a' szívben lapanghat; de próbálja meg valaki onnau azt kivenni; a' mi egyszer abban van, ki

nem jön az onnan. Az Ányjáról 's a' kis Eduardjáról siralmasan emlékezik.

A' magát XVII. Lajosnak ki adott Mathurin Bruneauak a' pere Febr. 9-dikén fog Rouenben felvétetni a' Fenyítő Politziai ítélőszék előtt. Azt mondják, hogy Meje an úr nem akarna Prókátora lenni.

Spanyol Ország.

A' Rabszolgákkal való kereskedésnek eltörlését tárgyazó Spanyol Királyi Végzést, melly a' Világ' Kronikájában, és különösen az emberiség' historiájában mindenkor igen nevezetes Documentum fog lenni, véteknék tartanánk szórol szóra nem közleni. Így van az:

A' Király.

A' Szeretsen Rabszolgáknak Amerikába való bevivése egy volt azon rende-
lések közzül, mellyeket ezen új Világ' részének felfedezése után mindjárt Őseim a' végett tettek, hogy itt lévő széles kiterjedő tartományaitat megtarthassák és boldogithassák. Az a' mély tudatlanság, mellyben az Indusok az életnek gyönyörűségeire nézve voltak, az ő mestersegekben tett tsekély előmenetelek, mint meg annyi meggyőzhetetlen akadályok úgy szegeszték magokat Eleim' abbeli szándékának ellene, hogy ezeket a' vadságban élő ombereket külömbféle hasznos, de ő reájok nézve unalmas munkákkal foglalatoskodtassák; mit volt hát mitterni? a' hányáknak, és a' földeknek mivelését erős ebb 's munkásabb kezekre kellett bizni. De nem ekkor született legelső a' rabszolgaság, tsak haszonra fordított az ez uttal. Az Áfrikabelieknek barbarussága adott arra alkalmatosságot, kiknek foglyaikat a' haláltól megmentvén, a' rabszolgaságnál fogva ezeknek sorsok tsakugyan ürhetőbbé lett. Az Amerikába való általtétel éppen nem volt a' Szeretseneknek károokra; mivel az egyetlen egy Wallásban és az igaz Istenbe való

lútre lett oktatásokon kívül, még a' társasági pallérozódás hasznával is élhettek, még pedig úgy, hogy sorsok mostani szolgasági állapotjokban rosszabbá nem lett, mint ha hazájokban szabad állapotban maradtak volna. Mindazonáltal ezen Systemának újsága vigyázást kívánt, és e' volt az oka, hogy a' Szeretsen rabszolgáknak Amerikába való herdások, mindég Eleimnek különös engedelmf adása mellett esett meg, míg az 1789-diki Sep. 28., 1798-diki Apr. 12., és 1804-diki Apr. 22-dikén költ Királyi Proklamatiók által a' Sklávoknak minden honnyi 's idegen hajókon való bevivések általában megengedődött, 's még azok a' helyek is meg voltak határozva, a' mellyeken a' rabszolgákat eladás végett ki lehessen a' hajókból szállítani. Még az 1804 diki Apr. 22-dikén adott szabadságnak ideje el nem tölt, midön az Isteni Gondviselésnek tett egy hitetlen Bitangolótól elfoglalt thronusomra engemet ismét vissza helyezett. Egyszeribe azokra a' zürzavarokra fordítottam figyelmetességemet, mellyek távol létem alatt Amerikai' birtolimbán támoztak, és midön arról gondolkoznám, hogy miképpen lehet a' rendet ismét visszaállítani, tsak hamar észre vettem, hogy egészen megváltoztak most azok a' környülállások, mellyek Őseimet a' rabszolgáknak Amerikába való bevitelenek megengedésére határozták. A' Szeretsenek, azokban a' Tartományokban a' mellyekben naturalizálódtak, felette igen megsaporodtak; a' szabad Szeretsenek száma hasonlóképpen megnőtt ugyan ott; melly dolog tsak a' kormány' szelidségéből 's atyai gondoskodásából, úgy nem külömben a' Spanyol földes urak Keresztényeni emberiségéből következhetett. A' fehér lakosok is megsokasodtak, és a' klíma nem olly egészségtelen többé rájuk nézve, mint a' földnek legelsőben való művelése előtt. Az a' haszon, melly

Afrika lakosaira akból háramlott, hogy tulajdon hazájoknál pallérozottabb földre plántáltattak által Amerikába, már most hasonlóképpen nem olly elmaradhatatlan, miolta egy megvilágosodott nemzet azt a' ditséretre méltó foglalatosságot elkezdette, hogy őket tulajdon földjökön pallérozza. Egyszer'smind egész Európának a' pallérozódásban áttalyában tett elmenetele, és az az emberi módon való gondolkozás, melly azokat a' tanátskozásokat lelkesítette, mellyek a' Statusnak egy Usurpatortol egész a' fundamentomig megrázodtatott alkotmányát ismét megerősítették, — az Európai Ezejedelmekben azt a' kívánságot ébresztették fel, hogy ezen rabszolgákkal való kereskedésnek örökre véget kellene vetni. A' Bétsi Congressuson egyező akarattal meghatározták ennek szükségességét, és mindjárt is hozzá fogtak annak azoknál a' Hatalmasságoknál való bacátságos eszközéséhez, kiknek plántatartományaik vannak; engem ollyan hajlandónak találtak, a' millyennokilly ditséretes szándéokra néve szükségesképpen kellett lennem. Ezeknek meggondolása arra bírta az én Királyi indulatomat, hogy mély belátásu, és Statusimnak boldogságán törekedő személyeket megtudakozzak affelől, hogy mi lenne belől: ha a' rabszolgákkal való kereskedés eltöröltetnék? Mind ezeknek feleleteiket megolvastam, mind pedig 1815. Jun. 14. dikén költ Királyi Végzésemmel együtt megküldöttem azokat az én Indiai Tanátsomnak, hogy ennek vélekedését is megtudhassam. Minekutánna mind ezeket öszve szedtem; meg lévén affelől győzöttelve, hogy el jött az a' szempillantás, mellyben a' rabszolgaságnak meg kell szünni, a' Nagy Britanniái Királyal ezen fontos tárgy felett valóságos egyességet kötöttem, és Amerikai Tartományaimnak javát, Királyi érzéseimnek, és minden Monárkháknak kívánságával

egyesítvén ezt végeztem a' mi itt következik: 1) A' mái napságtol fogva megtiltom alattvalóimnak, mind a' Spanyol félszigeten, mind Amerikában, hogy az Afrikai partokon, az Aequatortol észak felé rabszolgákat vásároljanak. Azok a' szeretsenek, kiket a' mondott partokon vettek, abban a' kikötőhelyben mindjárt szabadosoknak jelentessenek ki, mellyben az őket vivő hajó megszáll. Magát a' hajót és a' rajta lévő terhet a' Királyi kintstár számára confiscálni, a' rabszolgakereskedő Kapitányt és Kormányozót megmásolhatatlanul a' Philippini szigeteken 10 esztendőig való számkivételre kell büntetni. 2) Ezt a' büntetést nem kell e' f. eszt. Nov. 22. dike előtt azokra szabni, a' kik az én Statusimbol az Afrikai partokra az Aequatortol észak felé vettek. Ezeknek 6 hónapot engedek mostantol fogva ezen utjoknak elvégzésére. 3) Az 1820. diki Májusnak 30. dikától fogva hasonlóképpen megtiltott, hogy Spanyolországban, vagy Amerikában lévő alattvalóim az Aequatortol délfelé menjenek rabszolgákat vásárolni, ugyan azon büntetés alatt, melly az 1. ső tizikkelyben ki van tételve. Mindazáltal 5 hónapot engedek a' kitett időhatáron fellyül itt is azokra néve, a' kik ekkorra utjokat nem végezhették el. 4) Azoknak, a' kik ezen én 1820. diki Május 30. dikáig adott engedelmemnek az Aequatortol délfelé hasznát akarják venni, nem szabad többet 3 rabszolgáknál hajójoknak minden 2 tonányi terhére venni, és a' ki ezen rendléssel ellenkezőleg tselekszik, minden hajóján lévő rabszolgájit elvészti, kik legelső kikötőhelyemben szabadosoknak fognak kijelentetni. 5) Nintsenek ezen meghatározásba felvéetve azok a' rabszolgák, kik utközben születtek, vagy mint hajós legények és inasok úgy vannak a' hajókon. 6) Azok az idegen hajók is, mellyek szeretsen rabszolgákat hordanak Sta-

tusimba be, minden külömbség nélkül alája vannak vettette ezen rendszabásoknak, és büntetéseknek. Ez az én Királyi akaratom, hogy ezen Végzés minden én Amerikában és Afrikában lévő birtokimban elterjesztessen; pontos végrehajtásnak okáért, tulajdon kezemmel alá írva küldöttem-el azt a' multt Sept. 22-dikén *Indiai Tanácsomnak*. Mellyre nézve minden Vice Királyimnak, Elölülőimnek, Actuariusimnak, Kommandánsaimnak, Fő Kormányozóimnak és Felügyelőimnek, Indiákon, a' Philippini Szigetekeken 's a' többi, ajánlom ezen Végzésnek megtartását, tellyesítését, és meg tartatását 's tellyesítettését. Madridt Dec. 30-dikán 1817.

H e l v é t z i a.

A' *Lutserni* Kormány az idők mostohaságát, és az uralkodó drágaságot tekintvén az idei egész farsangon meglította a' maskaras vagy tántzos bálokat, tsupán csak az utolsó Tsötörtököt vévén-ki.

B é t s.

Ö Cs. K. Felsége egy a' Finantziái Ministeriumhoz bocsátott Fels. Végzésének következésében az eddig volt ideig óráig való Bankkormányozó *Gf. Nemes* ő *Exc.*-jának, továbbá az ideig óráig való BankDirectoroknak *Gf. Mitrovsky*, *idősh N. Geymüller Henrik*, *Hippenmayer Konrad*, *Berger*, *Hornpastel*, és *Hogner* Uraknak, egész feloldoztatások idejéig a' Bank Direktzio eránt ingyen tett szoigalataikat, és a' Bank-intézetnek javára kimutatott buzgóságokat megismerni, és ezért Fels. megelégedését kinyilatkoztatni méltóztatott.

* * *

Ö Cs. Királyi Felsége, a' Selmetsi Bánya Hivatalnál Fő Kassza Igazgató *Tit. Parts József* Urat, tekintvén mind az ő tulajdon, mind elejinek sok esztendőktől fogva a' Fels. Austriai Uralkodó Ház, és

a' Status eránt kimutatott hiv 's buzgó szolgálatheli érdemeit, méltóztatott mind két renden lévő maradákiával egyetemben magyar nemességgel kegyelmesen megajándékozni.

E' következendő személyeket pedig, u. m. a' Herceg *Wied-Runkel* Gyalog Ezerednél Fő Strázsamster *Tit. Dobai Dobay György* urat, — továbbá ifjabb *Losontzi Bárá Bánffy László* ő Ngát egyebek között Cs. Kir. Kamarási rangú méltóztatott Fels. Urunk megtisztelni.

E' folyó hónapnak 21-dikén mint XVI-dik *Lajos Frantzia Király* halálának emlékezet-napján, a' Frantzia Követ *Marquis Caranannak* rendelésére, a' Frantzia Templomban halotti Misa tartatott. A' Pápa Nuntiusa, a' Spanyol Követ, a' Diplomai Testnek és a' Cs. Kir. Titkos Udvari- és Status Kantzellariának több tagjai, sok itt lévő Frantziák és más személyek jelen voltak ezen Istentiszteleten. A' tegnapi napon ugymint Jan. 26-dikán délelőtt 11 óraker ismét 10 Millió papiros pénzr. égettek-el a' *Stabenhor* nevű kapu előtt a' glazin lévő égetőházban a' szokott rendtartások között.

Bétsbe az 1816-diki Nov. 1-ső napjától fogva az 1817-diki Oct. végéig 32,592 darab szarvas marhat, 67,050 hornyút, 120,569 juhok, 71,551 darab disznót hoztak-be. Ezenkívül 26,918 mázsa vaj, 4,188 mázsa sajt, 2,929 mázsa hal, és 6 millió 889,607 darab tojás, — 235,010 akó ausztriai, 51,749 akó magyar, 516 akó külföldi bor, és 542,205 akó serjött-be. Buzát és Rozsot 386,012 árpát 103,895, és Zabot 710,172 mérőt; 15,558 szekér szénát, 905,309 kőve szalmát, 214,908 öl tűzi fát 's a' t. hoztak-be. Földi alma 1-ső Augusttól fogva Oct. 31-dikéig 1817. 79,115 mérő. — 1 Januariustól fogva 31-dik Octoberig 562,581 darab szárnyas állat takarított-be.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Pestről Jan. 21-dikén. Pesten a' multt esztendőben a' R. Catholicusok' 3 Plebaniájiknak Matriculáji szerént:

	szület- tek,	meghal- tak,	házo- sodiak,	
1) a' Belső Városban	404	228	108	P T O K
2) Terézia Városban	500	418	137	
3) József Városban	563	628	70	

Ezen utolsó szám alatt a' születettek summájában 43. törvénytelen ágyból vették eredeteket, 11- pedig kitétetett gyermek volt; a' megholtak summájában csak 275 halt-meg Ispotályon kívül.

* * *

A' Magyar Kir. Helytartó Tanács, a' Nádor-Ispányi Cancellariának eddig volt Protokollistáját *Tek. Rákosi Boros Nepomuk János* urat, a' maga kebelében Concipistának kinevezni méltóztatott. A' tisztelt úr már e' folyó hónap 14-dikén a' hitet le is tette.

* * *

N. Nyitra Vármegyei Tábla - Biró, Orvos Doctor Titt. Nagy Bossányi *Bossányi András* urat, nemes eredetének, és jeles Orvosi érdemeinek tekintetéből Kir. Tanátsói rangra a' rendes taksáknak elengedése mellett méltóztatott Fels. Urunk kegyelmesen emelni.

* * *

Kun Szent Miklósrol Jan. 7-dikén. — Tegnap napon az itt csak most épült új kávé- és egyszersmind vendégfogadóházban azzal kezdődött-el a' farsangi multság, hogy az *Intermezzo* társaság Theatromi Darabot némelly a' theá-

tromi multságokban gyönyörködő személyek magyar nyelven eljádzták. Nema csak helybeliek, hanem a' szomszéd vidékekről is szép számmal öszve gyülekeztek ezen mulatságra, melly oly jól ütött ki, hogy mindnyájan meg voltak vele elégedve. A' bevett 200 forintokat tevő tiszta jövedelem több más kegyes alamienalkodásokkal egyetemben egy ugyan itt építendő Ispotályra fordítódik.

* * *

Debretzenben, a' Reformatusoknak Collegiumában, e' folyó Oskolai esztendőben, mind öszve 520-ra megy azoknak a' tanulóknak a' száma, kik a' felsőbb tudományokat halgatják. Ezek közzül különösen 150-en halgatják a' Vallás Tudományát, Biblia Magyarázatját, Zsidó's Arabs nyelveket, Hazai Törvényeket, és Hazai Historiát; 140 — a' Jus naturae-t, és Publicum-ot, a' Statisticát, és Politicát; 75-en a' Philosophiára tartozó tudományokat; 80-an a' Deák és Görög Literaturát, és az Europai Statusok' Historiáját; 85-en Mathesist, és Physicát. Az idén *Tek. Dobrosy János* úr a' Hazai Törvénynek és Magyar Ország Historiájának rendes Professora a' Collegiumnak Rectora.

* * *

Kassán a' multt Dec. 27-dikén az oda való Cs. K. Fő Posta igazgató *Steinhagen István* úr életének 60-adik esztendejében; *Agramban* pedig ugyan azon hónapnak 6-dikén ezen Királyi Szabad Városnak Polgármestere *Horvátits János* úr 51 esztendő korában meghalozott.

Tudományos Híradás.

Valahányszor külföldön hazánkról szó van, mindég csak ez az ítélet róla: *ter-*

ra incognita az. A' nemmagyarok ezen kifejezéssel nagyon szeretnek élni, úgy hogy az már egész elbőítetlé vált. Én a' Magyar országról írt legjobb értekezéseknek öszveszerkeztetésénél fogva szándékozom azt megmutatni, hogy az tsak azokra nézve *terra incognita*, kik azzal közelebbről restellenek megismerkedni, és a' mi jót rosszat már arról írtak, azt vagy nem akarják vagy nem tudják felkeresni. E' végre azt tettem-fel magamban, hogy azoknak a' jobb értekezéseknek, mellyek különböző időről-időre kijövő Írásokban széllyel szórva vannak, egy Gyűjteményt készitek német nyelven ilyen cím alatt: *Topographisch-Statistisches Archiv (oder Magazin) des Königreichs Ungern, Slavonien, und Croatien* egy vagy két kötetekben. A' ki a' kézben forgó időről-időre kijövő írsókat olvásgatja, az olyan tudhatja, hogy azokban melly derék efféle értekezések vannak p. o. *Schedius's: Zeitschrift v. u. f. U.; Lübecks: Miscellen, und Wochenblatt; Hesperus; Vaterländische Blätter; Sartori's malerische Taschenbücher; Hormayer's Archiv; Tudományos Gyűjtemény.* Hanem nagyon széllyel szórva vannak azok, úgy hogy nem könnyű azokat felkeresni. Ezenkívül nints is minden embernek módja benne, hogy felkereshesse azokat, és minden ilyen Írásokkal bírni, igen sokba kerül, és nem is minden ember' dolga. Ennél fogva úgy gondolom, hogy ezen vagy megrövidített vagy megigazított értekezéseknek systemába való öszverendelése nem tsak a' külső országiaknak, hanem kedves Hazámijainak is kedves

fog lenni. A' Topographiára ezek lesznek a' forrásim: *Bredetzky's topographische Beyträge*, a' tudományos újságokban kihirdeltetett munkák. De magamtól is kerül valami új. Munkám szövegét annak idejében tudtára fogom adni a' közönségnek. Tsak ez az egy kéresem van Magyar Országok minden Literatúrához, hogy új meg új nyomtatásban világot nem látott értekezéseket a' leírásokat velem közleni méltóztassanak, egyes helységekről, fordokról, gyógyító forrásokról, mező, ts más városokról, Vármegyékről ts a' többi. Valami tsak nevezetes, mind azt írják-le. Természeti terméselt, mesterségi készítmények, a' lakosoknak népeisége, életek módja, szokásaik, viseleteik mind jó tárgyak lesznek. Minden adjon annyit a' mennyit adhat, én mindent köszönettel veszek, és kérem hogy ezen darabokat minél előbb 4-ed réti papírosra és német nyelven írva vagy magamhoz (*Blennigasse Nro. 162*) vagy a' Doll félo hönyvázat boltba a' *Bischofsgasse* utzában akár frankózzott levélben akár alkalmatosság szerént felkülden: ne terheltessenek. A' ki fizetést kíván felküldött darabjéért, bizonyosan fog annak betséhez képet kapni, vagy pedig a' helyett nyomtatványt a' Gyűjteményből, a' mit magamnak a' beküldés alkalmatosságával tudtomra adaln: ki kérem. Kérettetnek a' már kézen forgó időírásokban lévő daraboknak szerzői is, hogy ha utóbb gondolva valami jegyzéseik volnának értekezéseikre nézve, ezeket velem közleni méltóztassanak. Béts Jan. 25-dikén 1818.

Csaplovits János.

8. és forint huszas pénzért, adtak Váltó ezédulában: —
 Januarius 25-dikén 299³/₄ — 24-dikén 299¹/₂ — 26-dikén 299¹/₂ — forintot